

រក្សាស័ព្ទនៃភាពសុខភាពនិងឱសថប្រឆាំងមេរោគ

ឱសថប្រឆាំងមេរោគ មានន័យថាជាអង្គទីបីយ៉ូទឹក។

អង្គទីបីយ៉ូទឹក ជាសារធាតុដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ពាក់កណ្តាលសំយោគ ឬសំយោគ មានសមត្ថភាពសម្លាប់ ឬ រារាំងការបង្កើនចំនួនបាក់តេរី។

សារធាតុប្រឆាំងពពួកផ្សិត ជាសារធាតុដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ពាក់កណ្តាលសំយោគ ឬសំយោគ មានសមត្ថភាព សម្លាប់ឬ រារាំងការបង្កើនចំនួនពពួកផ្សិត។

សារធាតុប្រឆាំងមេរោគ ជាសារធាតុដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ពាក់កណ្តាលសំយោគ ឬសំយោគ មានសមត្ថភាព សម្លាប់ឬ រារាំងការបង្កើនចំនួនអតិសុខុមប្រាណ។

ភាពសុខភាពនិងឱសថប្រឆាំងមេរោគ(AMR)

ជាអតិសុខុមប្រាណទទួលបានបុគ្គលិកលក្ខណៈដែលអាចមានជីវិត ឬបង្កើន ចំនួនក្នុងកំហាប់ឱសថប្រឆាំងមេរោគដែលអាចសម្លាប់ ឬរារាំងពួកវាបាន។

សារធាតុប្រឆាំងពពួកប៉ារ៉ាស៊ីត ជាសារធាតុដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ពាក់កណ្តាលសំយោគ ឬសំយោគមាន សមត្ថភាពសម្លាប់ ឬរារាំងការបង្កើនចំនួនពពួកប៉ារ៉ាស៊ីត។

សារធាតុប្រឆាំងពពួកប្រូតូប្លូមីរី ជាសារធាតុដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ពាក់កណ្តាលសំយោគ ឬ សំយោគមាន សមត្ថភាពសម្លាប់ឬ រារាំងការបង្កើនចំនួនពពួកប្រូតូប្លូមីរី។

សារធាតុប្រឆាំងពពួកវីរុស ជាសារធាតុដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ពាក់កណ្តាលសំយោគ ឬសំយោគដែលមាន សមត្ថភាព សម្លាប់ ឬរារាំងការបង្កើនចំនួនពពួកវីរុស។

សារធាតុប្រឆាំងពពួកបាក់តេរី ជាសារធាតុដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ពាក់កណ្តាលសំយោគ ឬសំយោគដែលមាន សមត្ថភាពសម្លាប់ពពួកបាក់តេរី។

សារធាតុធ្វើមិនអោយបាក់តេរីលូតលាស់ ជាសារធាតុដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ពាក់កណ្តាលសំយោគ ឬសំយោគមាន សមត្ថភាពរារាំងការលូតលាស់ ឬការបង្កើនចំនួនបាក់តេរី។

វិធានការលប់បំបាត់រោគសញ្ញាជម្ងឺឆ្លង ឬមេតាហ្វីឡាក់ស៊ីស ជាការផ្តល់ឱសថ (សារធាតុ)ប្រឆាំងមេរោគទៅក្រុមសត្វ រុក្ខជាតិ/ដាំណាំ មានជម្ងឺ និងសុខភាពល្អលាយឡំគ្នា (ដោយគិតថានឹងឆ្លង)ដើម្បីកាត់បន្ថយជាអប្បបរមា ឬលប់បំបាត់ រោគវិនិច្ឆ័យ និងរារាំងការរីករាលដាលនៃជម្ងឺ (Codex, ច្បាប់ចំណីអាហារ)។

សារធាតុប្រឆាំងមេរោគមានសារៈសំខាន់ខ្លាំង(CIA) ត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ថាជាបញ្ជីបច្ចុប្បន្នភាព នៃឱសថប្រឆាំងមេរោគ មានសារៈសំខាន់ខ្លាំងសម្រាប់វិស័យវេជ្ជសាស្ត្រ របស់អង្គការសុខភាពពិភពលោក

សារធាតុប្រឆាំងនីពពួកផ្សិត ជាសារធាតុគីមីដែលអាចសម្លាប់ពពួកផ្សិត

សារធាតុធ្វើមិនអោយពពួកផ្សិតលូតលាស់ ជាសារធាតុដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ពាក់កណ្តាលសំយោគ ឬសំយោគ មានសមត្ថភាពរារាំងការលូតលាស់ ឬការបង្កើនចំនួនពពួកផ្សិត។

សារធាតុសម្លាប់ពពួកផ្សិត ជាសារធាតុដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ពាក់កណ្តាលសំយោគ ឬសំយោគមាន សមត្ថភាពរារាំងការលូតលាស់ ឬការបង្កើនចំនួនពពួកផ្សិត។

វិធីជំរុញការលូតលាស់

ជាការប្រើប្រាស់សារធាតុប្រឆាំងមេរោគទៅលើសត្វក្នុងគោលបំណងបង្កើនទម្ងន់ ឬបង្កើនប្រសិទ្ធភាព នៃការប្រើប្រាស់ចំណីសត្វ (អង្គការអន្តរជាតិផ្នែកសុខភាពសត្វ, OIE)

សារធាតុប្រឆាំងមេរោគមានអាទិភាពខ្ពស់បំផុត និងសារៈសំខាន់ខ្លាំង

ត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ថាជាឱសថប្រឆាំងមេរោគទៅក្នុង បញ្ជីបច្ចុប្បន្នភាពបំផុតនៃរបស់អង្គការសុខភាពពិភពលោកសម្រាប់វិស័យវេជ្ជសាស្ត្រ

សារធាតុប្រឆាំងមេរោគមានសារៈសំខាន់ខ្លាំង

ត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ថាជាបញ្ជីឱសថប្រឆាំងមេរោគបច្ចុប្បន្នភាពរបស់អង្គការ សុខភាពពិភពលោកនៃឱសថមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងសម្រាប់វិស័យវេជ្ជសាស្ត្រ

សារធាតុប្រឆាំងមេរោគមានសារៈសំខាន់ ត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ថាជាឱសថប្រឆាំងមេរោគក្នុង

“បញ្ជីបច្ចុប្បន្នភាពបំផុតរបស់អង្គការសុខភាពពិភពលោកសារធាតុប្រឆាំងមេរោគមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងសម្រាប់វិស័យវេជ្ជសាស្ត្រ”

វិធានការចម្រុះថែទាំដំណាំ(IPM)

ជាការពិចារណាដោយប្រុងប្រយ័ត្ននូវបច្ចេកទេសលុបបំបាត់កក្កាច់ផ្លែដែលមាន និងការបញ្ចូលជាបន្តបន្ទាប់នៃវិធានការសមស្របដែលមិនជំរុញដល់ការវិវត្តនៃចំនួនកក្កាច់ផ្លែថែរក្សាបានសុខភាពសត្វ និងមនុស្ស និង/ឬវិស្វាស។ វិធានការចម្រុះថែទាំដំណាំសង្កត់ធ្ងន់លើការលូតលាស់នៃដំណាំមានសុខភាពល្អ ដោយមានការរំខានតិចតួចបំផុតដល់ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីកសិកម្ម និងជំរុញអោយមានយន្តការលុបបំបាត់កក្កាច់ផ្លែតាមធម្មជាតិ ([FAO/WHO](#)).

សារធាតុប្រឆាំងមេរោគមានសារៈសំខាន់ផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ

គ្រប់ប្រភេទនៃឱសថប្រឆាំងមេរោគត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងវិស័យ វេជ្ជសាស្ត្រ។ ប្រភេទនៃឱសថប្រឆាំងមេរោគ “គឺកើតចេញពីសារធាតុប្រឆាំងមេរោគទាក់ទងនឹងរចនាសម្ព័ន្ធមូលេគុលដែលភាគច្រើនមានទិសដៅស្រដៀងគ្នាដោយសារអន្តរកម្មនៃគោលដៅដូចគ្នា ដូច្នោះហើយវាមុខជាមានយន្តការកម្រិតនូវភាព សុវត្ថិភាព” ដូចបានកំណត់ក្នុងបញ្ជីឱសថមានសារៈសំខាន់បំផុតផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ

អតិសុខមុប្រាណ ជាប្រភេទវីរុស និងឯកកោសិការនៃក្រុមបាក់តេរី ផ្សិត ប្រូតូសូអែរឯកកោសិការ (Prostita) និង ពពួកអ៊ីការីយ៉ូទិកឯកកោសិការ និងពហុកោសិការ(Chromista)

ការប្រើប្រាស់ក្រៅគ្របខ័ណ្ឌវេជ្ជសាស្ត្រ និងបសុពេទ្យ នៃសារធាតុប្រឆាំងមេរោគ

ជាការផ្តល់សារធាតុប្រឆាំងមេរោគដល់ សត្វក្នុងគោលបំណងក្រៅការព្យាបាល លុបបំបាត់ឬទប់ស្កាត់ជម្ងឺឆ្លង រវាងបញ្ចូលទាំងវិធីជំរុញការលូតលាស់

ប៉ារ៉ាស៊ីត ជាសារពាង្គកាយរស់នៅលើ ឬក្នុងសារពាង្គកាយដទៃទៀត (ជាម្ចាស់) ដែលការរស់នៅនោះ ពឹងផ្អែកលើចំណីអាហាររបស់សារពាង្គកាយម្ចាស់

កក្កាច់ផ្លែ ជាប្រភេទសត្វ ប្រភេទរុក្ខជាតិ ប្រភេទជីវសាស្ត្រ ប្រភេទសេនេទិច ឬភ្នាក់ងារចម្លងជម្ងឺដែលអាចធ្វើអោយ ខូចខាតដល់រុក្ខជាតិ ផលិតផលរុក្ខជាតិ សម្ភារៈសេនេទិក ឬបរិស្ថាន និងរួមបញ្ចូលទាំង អន្តរការីប៉ារ៉ាស៊ីត ឬភ្នាក់ងារចម្លង ជម្ងឺរបស់មនុស្ស និងសត្វព្រមទាំងសត្វដែលបណ្តាលអោយមានបញ្ហាដល់សុខភាពសាធារណៈ ([IPPC](#)).

ថ្នាំសម្រាប់កក្កាច់ផ្លែ ជាសារធាតុគីមី ឬសារធាតុគីមីលាយចម្រុះ ឬគ្រឿងផ្សំជីវសាស្ត្រយកមកបណ្តេញ ឬបំផ្លាញ ឬលុបបំបាត់កក្កាច់ផ្លែនានា ឬនីយ័តការលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិ([FAO/WHO](#)).

មធ្យោបាយរាំង/ការការពារ ជាការប្រើប្រាស់សារធាតុប្រឆាំងមេរោគមកលើសត្វ ដំណាំ/រុក្ខជាតិ ឬមកលើក្រុមសត្វ ដំណាំ/រុក្ខជាតិ ប្រថុយនឹងការទទួលយកការឆ្លងដោយឡែក ឬស្ថិតក្នុងស្ថានភាពជាក់លាក់ណាមួយ ដែលជម្ងឺឆ្លងទំនងជា នឹងកើតមានប្រសិនបើសារធាតុប្រឆាំងមេរោគ មិនត្រូវបានប្រើប្រាស់(Codex)

ការព្យាបាល ជាការផ្តល់ឱសថប្រឆាំងមេរោគទៅមកលើសត្វ ដំណាំ/រុក្ខជាតិ ឬមកលើក្រុមសត្វ ដំណាំ/រុក្ខជាតិ ដែលមាន រោគសញ្ញាជម្ងឺឆ្លង ([Codex](#)).

ឱសថប្រឆាំងមេរោគមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងបំផុតផ្នែកបសុពេទ្យ

ជាឱសថប្រឆាំងមេរោគត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ទៅក្នុងបញ្ជី បច្ចុប្បន្នភាពបំផុតនៃ
“បញ្ជីឱសថប្រឆាំងមេរោគមានសារៈសំខាន់ផ្នែកបសុពេទ្យរបស់អង្គការ OIE”

សារធាតុប្រឆាំងមេរោគមានសារៈសំខាន់ខ្ពស់ផ្នែកបសុពេទ្យ

ជាឱសថប្រឆាំងមេរោគត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ទៅក្នុងបញ្ជី បច្ចុប្បន្នភាពបំផុតនៃ
“បញ្ជីឱសថប្រឆាំងមេរោគមានសារៈសំខាន់ផ្នែកបសុពេទ្យរបស់អង្គការ OIE”

សារធាតុប្រឆាំងមេរោគមានសារៈសំខាន់ផ្នែកបសុពេទ្យ

ជាឱសថប្រឆាំងមេរោគត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ទៅក្នុងបញ្ជីបច្ចុប្បន្នភាព បំផុតនៃ
“បញ្ជីឱសថប្រឆាំងមេរោគមានសារៈសំខាន់ផ្នែកបសុពេទ្យរបស់អង្គការ OIE”